

Tarih ve Zaman I Tarihin Konusu Tarih: Geçmişte yaşamış insan topluluklarının faaliyetlerini yer ve zaman göstererek sebep sonuç ilişkisi içinde belgelere dayalı olarak objektif bir biçimde inceleyerek açıklayan bir bilim dalıdır.

NOT: Tarih biliminin konusu insanların meydana getirdiği siyasi, sosyal, bilimsel, kültürel, askerî, dinî her türlü faaliyet, değişimler ve eserlerdir. NOT 2: Tarih biliminin konusu insanların geçmişteki faaliyetleridir. İnsan etkisi dışında meydana gelen doğa olayları, tarihin inceleme alanına girmez. Ancak doğa olaylarının sonucunda insanların yaşamlarında meydana gelen değişimler tarihin konusu içerisinde yer alır.

Tarihsel Olay ve Tarihsel Olgu Tarihsel Olay: Tarihsel olay; tarihte insanlığı etkileyen siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik, dinî konularda kısa sürede meydana gelen gelişmelerdir. Özellikleri: Yeri ve zamanı bellidir. Somut bilgiler içerir. Başlangıç ve bitiş zamanları bellidir. Örneğin: Malazgirt Savaşı İstanbul'un fethi Kadeş Antlaşması

Tarihsel Olgu: Tarihsel olgu, tarihsel olaylar sonucunda ortaya çıkan sonuçlara göre uzun sürede meydana gelen değişimlerdir. Özellikleri: Geneldir ve süreklilik gösterir. Soyuttur. Belirli bir yer ve zaman söz konusu değildir. Örneğin: Anadolu'nun Türkleşmesi İslamiyet'in Türkler arasında yayılması

Tarih Biliminin Yöntemi Tarama: Kaynak arama aşamasıdır. Tasnif (Sınıflandırma): Elde edilen kaynakların sınıflandırılmasıdır. Tahlil (Analiz): Kaynakların kullanılabilir hâle getirilmesi, çözümlenmesidir. Tenkit (Eleştiri): Kaynaklardaki bilgilerin doğru olup olmadığının araştırılmasıdır. Terkip (Sentez, Birleştirme): Elde edilen verilerin birleştirilmesi aşamasıdır.

TARİHİN DİĞER BİLİM DALLARI İLE İLİŞKİSİ Coğrafya: Coğrafyanın insan faaliyetlerine etkisini ortaya koyar. Arkeoloji: Su ve toprak altında kalmış, geçmiş toplumlara ait eserleri kazılar yoluyla ortaya çıkarır ve inceler. Kronoloji: Tarihsel olayların oluş zamanını belirler ve onlar arasındaki neden sonuç ilişkilerini ortaya koymayı kolaylaştırır. Diplomasi: Devletler arası yazışmalar, antlaşmalar, fermanlar, beratlar gibi yazılı belgeleri inceler. Heraldik: Armaları inceleyen bilim dalıdır. Etnografya: Toplumların kültürlerini, yaşam tarzlarını örf ve âdetlerini inceler. Antropoloji: İnsan ırkları ve bu ırkların yeryüzündeki dağılımlarını inceleyen bilim dalıdır. Nüvizmatik: Eski paraları inceleyen bilim dalıdır. Paleografya: Eski yazılan inceleyen ve alfabeleri çözümleneyen bilim dalıdır. Filoloji: Dil bilimidir. Dillerin akrabalık bağlarını, gelişmelerini ortaya koymaya çalışır. Epigrafi: Kitabeleri inceler. Kimya: Karbon 14 yöntemiyle tarihi buluntuların yaşlarını tespit ederek tarihe yardımcı olur. Sosyoloji: Toplum bilimidir. Sigilografi: Mühürleri inceler. Onomatoloji: Yer adlarını ve ne anlam geldiklerini inceler.

Tarih ve Diğer Bilimler Arasındaki Farklılıklar Tarih bilimi geçmişte yaşanmış olayları inceleyip araştırdığı için fen bilimlerinde olduğu gibi deney ve gözlem yöntemini kullanamaz, bunun yerine kendine özgü çeşitli yöntemler kullanır. Bilimsel araştırma yöntemini kullanan tarihçi, elde ettiği bilgi ve belgeleri önce

sınıflandırır, daha sonra bunları inceleyip değerlendirir ve elde ettiği sonuçlarla araştırmalarına dair bulguları ortaya koyar.

Tarih Bilimini Diğer Bilimlerden Ayıran Özellikler • Tarih bilimi deney ve gözlem metodunu kullanmaz. • Tarihte genellemeler yapılamaz. • Tarihsel incelemeler sonucu yasalara ulaşamaz, aynı nedenler her zaman aynı sonuçlara yol açmaz. • Tarih; yeri ve zamanı belli olan, yaşanmış olaylarla ilgilenir. • Tarihsel bilgi kesin değildir. Yeni bulgular var olan bilgiyi destekleyebilir ya da değiştirebilir.

TARİHİN TEMEL KAYNAKLARI BELGELER Birinci el kaynaklar (Ana kaynaklar): Tarihi olayın yaşandığı döneme ait her türlü yazısız veya yazılı bulgulardır. Bu belgeler tarihi olayı doğrudan yaşayanların eserleridir. Silahlar, araç ve gereçler seyahatnameler, fermanlar, antlaşmalar, paralar, mahkeme tutanakları gibi ilk önce başvurulacak yazılı belgelerdir. İkinci el kaynaklar: Olayların “yaşandığı döneme ait ana kaynaklardan yararlanarak” ortaya çıkarılan belgelerdir. Sözlü kaynaklar: Efsaneler, hikâyeler, destanlar vb. Yazısız kaynaklar: İnsanların ilk dönemlerinden itibaren taş, toprak veya madenden yaptıkları üzerinde yazı olmayan her türlü araç ve gereçler ile heykeller, anıtlar, silahlar gibi eserlerdir. Yazılı kaynaklar: Yazının bulunuşundan itibaren taş, tablet, kemik, papirüs üzerine yazılmış kitabeler yıllıklar antlaşmalar, fermanlar, paralar, dergiler, kitaplar gibi tarihi olayların aydınlatılmasında en güvenilir belgelerdir. Sesli ve görüntülü kaynaklar: Fotoğraflar, filmler, videolar vb.

Bir tarihçi için en güvenilir kaynak birinci el kaynaklardır.